Keskkonnaministeerium
Narva mnt 7a
15172 Tallinn

Hiiumaa Turismiliidu ja Kõpu Piirkonna Arendusseltsi Valguskiir ettepanekud Loode-Eesti rannikumere tuulepargi keskkonnamõjude hindamise aruande kohta.

Kalana küla ja sadam on üks väheseid Kõrgessaare valla külasid, mille elanikkond kasvab. Eelkõige tänu suvehiidlastele, kes väärtustavad puutumatut loodust ja avatud merevaateid ning seovad end juba aastaringselt siinse paigaga. Aga ka tänu investoritele ja Kalana külaseltsile, mis on arendamas Kalana sadama-ala turismi eesmärgil.

Olemasoleva KMH aruande sotsiaalmajanduslike mõjude osa kajastab tuuleelektrijaama negatiivseid mõjusid kas puudulikult või alahindab neid. Samas positiivsed mõjud on pigem ülehinnatud või hüpoteetilist laadi ja piisavalt põhjendamata.

Viimase kohta vaid üks näide – kui TÜ mereinstituudi kalandusekspert Ahto Järvik ütles 2009. aasta juunis, et Nord Streami gaasjuhtme rajamine "tapab Läänemere kalad", siis kuni 200 umbes 250tonnise tuugenivundamendi rajamise mõju on "oodatavalt mitteoluline".

Seetõttu ei ole KMH aruanne praegusel kujul kvaliteetne ning selle lõppjäreldus, et meretuulepargi rajamine Neupokojevi sektsiooni ei kahjusta oluliselt ja negatiivselt piirkonna sotsiaalmajanduslikku keskkonda on ekslik.

OÜ Nelja Energia kava rajada üks meretuulepargi sektsioone Kalana sadama lähikonda, Neupokojevi madalale:

1)muudab olulisel määral merevaateid ja hävitab ühe kohalike elanike ja turistide jaoks olulise väärtuse – vaikuse – vähendades piirkonnale iseloomulikku ja hinnatud puutumatu looduse mainet ning paikkonna atraktiivsust turistide ja turismiarendajate silmis;

Kahtlemata mõjutab ulatuslik tuugenipark ka Kalana sadamas ja lähikonnas tegutsevaid turismiettevõtjaid (SA Kalana Jahisadam, Kalana Puhkeküla, Hõbekala külalistemaja ja kohvik, Ristna baar Baron, Surf Paradiis) ja nende külastajaid, kelle hulgas on palju ka linnuvaatlejaid. Tõenäoliselt on mõju turismile negatiivne, vähendades oluliselt Kalana sadama- ja puhkeala edaspidist arengupotentsiaali.
Arvestades tuugenite hulka ja paiknemist Neupokojevi sektsioonis on ilmne, et Kalana sadamas ja muul lähikonna rannaalal, sh märgilise tähendusega turismisihtpunktides ja Hiiumaa sümbolites, Ristna tuletornis ja Kõpu tuletornis kaob praegune suurepärane vaade avamerele, sest vaatesektor kaetakse tuulikutega väga suures ulatuses kinni. See kahjustab vaieldamatult ja otseselt turismimajanduse arengut Hiiumaal.

Ettepanek: Uurida Hiiumaad külastavate turistide suhtumist meretuuleparkidesse ja merre ehitatava tehnorajatise mõju kinnisvarahindadele Kõpu poolsaare lääneosas. Olemasolevas aruandes need uuringud puuduvad ning mõju on alahinnatud.

2)tuulepargi ehitustööd madalas rannikumeres kahjustavad merepõhja elustikku sh kalavarusid, hilisem mõju inimeste tervisele on ebapiisavalt uuritud;

Üks tuulegeneraatori vundament kaalub u 250 tonni ja niisuguseid vundamente rajatakse merre kuni 200, neist umbes kolmandik Neupokojevi madalikule. Ka pole seni piisavalt uuritud tuugeni töötamisel tekkiva müra, vibratsiooni ja infraheli mõju inimeste tervisele ja kalavarudele.

Ettepanek: Uurida tuugenite vundamentide ehitamise mõju kalavarudele ja töötavate tuugenite mõju sh infraheli mõju inimtervisele rahvusvaheliste ja kõige kaasaegsemate teadmiste valguses ning vajadusel täiendada vastavat seadusandlust.

3)tekitab ulatusliku visuaalse reostuse ja lõhub päikseloojanguvaated (nn flickering ehk varjutusefekt);
Järeldused, mida aruandes tehakse visuaalse reostuse suhtes alahindavad visuaalse reostuse mõju Kalana küla elanikele ja piirkonda külastatavatele turistidele. Ekslik on väide, et rannikualal puudub püsielanikkond. Arvestades viimastel aastatel Kalana külas tehtud detailplaneeringuid ja rannaaladele mõõdistatud krunte, on väga tõenäoline, et lähiaastatel piirkonna püsielanikkond suureneb oluliselt.
Arvestades tuugenite arvu ja paiknemist on ilmne, et Kalana sadamas ja lähikonna rannaalal, sh Ristna tuletorni juures kaob praegune suurepärane vaade avamerele, sest vaatesektor kaetakse väga suures ulatuses tuugenitega. Väga paljud turistid külastavad lähedalasuvat Ristna tuletorni, kust avanev vaade muutub Neupokojevi sektsiooni rajamisel oluliselt. Seega on tekkiv visuaalne reostus märkimisväärne ja oluline nii külaelanike, suvehiidlaste kui ka turistide jaoks ning kahjustab nii paikkonna turismiväärtust kui kinnisvara hindasid.

Ettepanek: Uurida põhjalikult varjutusefekti ja selle mõjusid, mida tuuleparkide juures peetakse üheks olulisemaks negatiivseks tagajärjeks.

4)tekitab otse turistidele mõeldud jahisadama lähikonnas, Neupokojevi sektsioonis ulatusliku ala, kus vastavalt Piirivalveameti nõudmisele keelatakse igasugune veesõidukite liiklus.

Vastuväide: Veesõidukite liikumispiirang on takistavaks asjaoluks Kalana sadama arendamisel ja kasutamisel ning võib vähendada olemasolevate investorite huvi ehitada Kalanasse kaasaegne jahisadam.

Külaseltsi nimel teeme ettepaneku mitte anda OÜle Nelja Energia luba ehitada tuuleelektrijaama üht sektsiooni Neupokojevi madalikule ja säilitada Kõpu poolsaare ümbruse vaba veteväli praeguste ja tulevaste põlvede jaoks.

Meie seisukohta toetab asjaolu, et Kõpu poolsaare ümbruse mereala on varem kuulunud HELCOMi Läänemere kaitsealade võrgustikku (Baltic Sea Protected Areas – BSPA), kuid arvati välja kuna puudus piisav teave antud ala loodusväärtuste kohta. Praegu on käimas Eestimaa Looduse Fondi uuringud kuni Kõpu poolsaare ümbruse kuni 30 m sügavusel merealal. Juba praegu on selgunud neist uuringutest, et väga paljud linnud sh kaitsealused linnuharuldused kasutavad seda piirkonda oma rändeteena. KMH aruandest selgub, et rajatava tuulepargi kahjulik mõju lindudele on märkimisväärne.

Lugupidamisega,

Harda Roosna
Svetlana Reinmets
Hele Päll

MTÜ Kõpu Piirkonna Arendusselts valguskiir juhatuse liikmed

Ly Kaups ly.kaups@hiiumaa.ee
Margit Kääramees
Marika Mikk
MTÜ Hiiumaa turismiliit juhatuse liikmed